

PUBLIEKE ZORGVERZEKERAARS?

Hans Hoek

Bij het invoeren van de zorgverzekeringswet (Zvw) in 2006 is gekozen voor een positie van zorgverzekeraars tussen publiek en privaat in. Die positie is in de afgelopen jaren onduidelijker geworden. Voor het ministerie van Financiën zijn zorgverzekeraars financiële instellingen, die moeten voldoen aan de regelgeving 'Basel III' voor het afdekken van financiële risico's. Bestuur en toezicht van de verzekeraar worden beoordeeld op hun geschiktheid voor een financiële instelling. Voor het ministerie van VWS zijn zorgverzekeraars het belangrijkste instrument om beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van de gezondheidszorg te realiseren. Hun bestuurders en toezichthouders vallen onder de WNT. Dat suggereert dat ze tot het semipublieke domein behoren. Maar ze hebben een uitzonderingspositie omdat zorgverzekeraars private ondernemingen zijn, die risico lopen... wat dan weer strijdig is met de systematiek van risicoverevening, waardoor een deel van de risico's wordt afgevlakt. Vanwege de acceptatieplicht is er formeel vrije keuze van zorgverzekeraar, maar ACM en NZa hebben een oligopolie van vier grote partijen toegestaan, met soms regionale monopolies. De keuzevrijheid van verzekerden is daardoor beperkt. De circa 70 procent van de burgers die via een collectief verzekerd is, kan helemaal niet kiezen. Dat geldt ook voor een deel van de



DE 'VRIJE VERZEKERAARS-KEUZE' IS DUS AL JAREN VEEL MEER BEPERKT DAN DE 'VRIJE ARTSENKEUZE'



andere 30 procent, die vanwege ziekte een aanvullende verzekering wil en daardoor niet gemakkelijk van zorgverzekeraar kan wisselen. De 'vrije verzekeraarskeuze' is dus al jaren veel meer beperkt dan de 'vrije artsenkeuze'. Zorgverzekeraars leggen als private ondernemingen terecht geen verantwoording af aan een democratisch gekozen gremium. De meeste verzekeraars zijn formeel privaatrechtelijke coöperaties met een algemene ledenvergadering. Maar jaarlijks wisselende klanten gedragen zich niet als lid en bemoeien zich niet met het beleid. Ondanks het feit dat de zorgverzekeraars feitelijk het beleid van VWS uitvoeren, heeft ook de Rijksoverheid weinig formele invloed op hen. Zijn zorgverzekeraars dan nog wel private organisaties of hebben ze meer kenmerken van een zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) van de overheid? De overheid heeft zoveel publieke taken bij de zorgverzekeraars neergelegd dat het de vraag is of ze niet zo 'publiek' zijn dat ze in hun geheel tot het publieke domein moeten behoren. Omgekeerd kan de vraag gesteld worden of zorgaanbieders niet geheel privaat zijn geworden. Ze verkopen als marktpartij hun diensten aan zorgverzekeraars en gemeenten. En ze gaan failliet als die diensten niet afgenomen worden. Het wordt tijd om de positie van zorgverzekeraars en zorgaanbieders opnieuw te bepalen. ♦

Hans Hoek is directeur van C3 adviseurs en managers.